Европейски парламент
2019 – 2024

Комисия по заетост и социални въпроси
Председателят

7.9.2023

Г-н Йохан Ван Овертвелд
Председател
Комисия по бюджети
БРЮКСЕЛ

Относно: **становище относно изменение на Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2093 за определяне на многогодишната финансова рамка за годините 2021 – 2027 (2023/0201R(APP))**

Уважаеми господин Председател,

В рамките на горепосочената процедура беше възложено на комисията по заетост и социални въпроси да представи становище на Вашата комисия. Тя реши да изпрати становището под формата на писмо.

Комисията по заетост и социални въпроси разгледа въпроса и на заседанието си от 18 юли 2023 г. реши да прикани водещата комисия по бюджети да включи в предложението за резолюция, което ще приеме, следните предложения.

С уважение,

Драгош Пъслару

ПРЕДЛОЖЕНИЯ

А. Като има предвид, че настоящият контекст на висока инфлация и множество кризи оказа голям натиск върху сегашните тавани на МФР, като изчерпа наличните маржове за справяне с настоящите и бъдещите предизвикателства пред ЕС, за изпълнение на дългосрочните цели на ЕС и способността му да поддържа достатъчно равнище на инвестиции в програмите и политиките на ЕС, включително във важни приоритети като справедливия, екологичния и цифровия преход; като има предвид, че тези многобройни кризи засягат социалната и икономическата ситуация в ЕС, наред с другото, на пазарите на труда и условията на живот в ЕС, и рискуват да окажат отрицателно въздействие върху растежа и заетостта; като има предвид, че бюджетът на ЕС трябва да отговаря ефективно на променящите се потребности и да ги подкрепя при кризи, и по-специално когато нарастващата инфлация и бързото повишаване на цените на храните и енергията в целия ЕС засягат най-уязвимото население, като допълнително увеличават неравенството и утежняват бедността; като има предвид, че не се предвижда заплатите да се увеличават толкова бързо, колкото нараства инфлацията, и поради това работниците губят покупателна способност и условията им на живот може да се влошат; като има предвид, че това ще окаже също така по-голям натиск върху капацитета на социалната политика, както и върху автоматичните стабилизатори, като например националните схеми за обезщетение при безработица;

Б. като има предвид, че около 96,5 милиона европейци или 21,9% от населението на ЕС понастоящем са изложени на риск от бедност и социално изключване, а 24,7% от децата в ЕС са изложени на риск от бедност и социално изключване; като има предвид, че според проучване в целия Съюз от 2021 г.[1] приблизително 34 милиона европейци или почти 6,9% от населението на ЕС не могат да си позволят да отоплят дома си достатъчно; като има предвид, че като цяло по оценки на Обсерваторията на енергийната бедност повече от 50 милиона домакинства в ЕС са засегнати от енергийна бедност;

В. като има предвид, че в плана за действие по Европейския стълб на социалните права (ЕССП) са заложени целите на ЕС за най-малко 78% от населението на възраст между 20 и 64 години да бъде трудово заето, за най-малко 60% от всички възрастни лица да участват в обучение всяка година и за намаляване най-малко с 15 милиона души, включително най-малко 5 милиона деца, на броя на хората, които са изложени на риск от бедност или социално изключване; като има предвид, че планът за действие също така прие редица предложения за постигане на тези цели до 2030 г.; като има предвид, че в настоящия контекст постигането на тези цели става по-трудно предвид прогнозираното увеличение на бедността и на безработицата; като има предвид, че системите за социална закрила са подложени на силен натиск да смекчат социалните последици от кризата, да окажат подкрепа на бежанците и да осигурят на всички достойни условия на живот и достъп до качествени основни услуги като здравеопазване, образование и жилищно настаняване;

[1] Съображение 13 от Регламента за създаване на Социален фонд за климата: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:32023R0955&qid=1686746723482

Г. като има предвид, че квалифицираната работна сила е от решаващо значение за осигуряване на социално справедлив екологичен и цифров преход и за укрепване на устойчивата конкурентоспособност и издръжливост на Съюза в условията на неблагоприятни външни сътресения; като има предвид, че с наличието на по-подходящи и по-добре съгласувани умения се разкриват нови възможности и хората могат да участват пълноценно в пазара на труда, обществото и демокрацията, да използват и да се възползват от възможностите на екологичния и цифровия преход и да упражняват правата си; като има предвид, че целта на Европейската година на уменията е чрез преквалификация и повишаване на квалификацията да се подкрепи устойчивият растеж на социалната пазарна икономика на Съюза и да се преодолее недостигът на умения, с който се сблъскват 77%[2] от дружествата в целия Съюз, с цел да се повиши неговата конкурентоспособност и да се допринесе за създаването на качествени работни места;

Д. като има предвид, че програмите по Next Generation EU, като ReactEU, Фонда за справедлив преход (ФСП) и Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ), гарантират икономически и социално устойчиво, справедливо, приобщаващо и недискриминационно възстановяване; като има предвид, че приетият от Комисията Европейски инструмент за временна подкрепа с цел смекчаване на рисковете от безработица при извънредни обстоятелства (SURE) беше успешен; като има предвид, че платформата „Стратегически технологии за Европа“ (STEP) е част от европейския отговор на необходимостта от увеличаване на инвестициите в критични и нововъзникващи технологии в Европа, за справяне с недостига на работна ръка и нуждите от умения, и има за цел да укрепи европейския суверенитет и сигурност, да повиши конкурентоспособността на Съюза и екологичния и цифровия преход;

1. подчертава централната роля, която бюджетът на ЕС играе за изпълнението на политическите приоритети на Съюза, включително успешното осъществяване на екологичния и цифровия преход, не на последно място чрез обръщане на специално внимание на отдалечените територии и най-отдалечените региони, енергоемките сектори и нискоквалифицираните работници с цел те да бъдат преквалифицирани и с повишена квалификация, като се създават качествени работни места и достойни условия на труд; подчертава значението на адекватното заплащане и социалната закрила, високите стандарти за здравословни и безопасни условия на труд и балансираните по отношение на пола възможности за изкореняване на бедността, намаляване на неравенствата, насърчаване на приобщаващо и социално справедливо, устойчиво и недискриминационно възстановяване; подчертава необходимостта от стабилни национални системи за социална закрила, схеми за подпомагане на работата на непълно работно време, за да се избегнат драстичните последици от съкращенията, и надбавки за жилищно настаняване за нуждаещите се; отчита значението на насърчаването на растежа, стратегическата автономност и енергийната независимост, като същевременно се предоставя силна подкрепа, особено за по-младото поколение, децата, семействата, работниците и малките и средните предприятия, и се насърчава

[2] https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-year-skills-2023_bg

устойчивото развитие, при което никой не е изоставен, и се гарантира сближаване и възходяща социална конвергенция; призовава да се обърне специално внимание на групите с ниски доходи и уязвимите групи, като например хората, живеещи в бедност или изложени на риск от бедност и социално изключване, като същевременно се подкрепят домакинствата със средни доходи, като се гарантира, че те остават гръбнакът на нашите общества и могат да разполагат с достатъчно възможности за растеж с оглед на насърчаването на цялостното икономическо и социално сближаване; подчертава също така, че е важно да се гарантира по-стабилен Европейски здравен съюз след кризата с COVID-19, да се насърчават принципите на правовата държава, ценностите на ЕС и основните права, да се насърчават по-големи и равни възможности за всички и да се гарантира по-силен Съюз за неговите граждани и в света;

2. изтъква, че икономическият и политическият контекст се промениха в сравнение с положението при договарянето на действащата МФР; подчертава, че размерът и структурата на настоящата МФР, договорена през 2020 г., не са в състояние да реагират бързо на новите предизвикателства и бъдещи кризисни ситуации и да се справят с тях, като същевременно запазват инвестициите в програмите и политиките на ЕС, и че положението по функция 2б е изключително тревожно поради много ограничените маржове и големия натиск, причинен от високата инфлация; приветства факта, че Комисията представи предложение за преразглеждане на МФР, което включва устойчиво решение за изплащането на увеличените разходи по дълга („инструмента EURI“), като по този начин се защитават от съкращения програмите по Next Generation EU и се създава пространство в специални инструменти като МВУ, ReactEU, ФСП и InvestEU; счита обаче, че това предложение не отговаря на амбициите на ЕС, и поради това отново призовава за спешно, всеобхватно и амбициозно преразглеждане на МФР за периода 2021 – 2027 г. с увеличен бюджет и нови средства, за да се подкрепят устойчивият растеж и инвестициите и да е възможно да се подкрепят стратегическите цели на стратегията „Европа 2020“, Програмата до 2030 г. за устойчиво развитие, както и инструментите, предвидени в новото законодателство, като например европейските академии за нулеви нетни емисии съгласно Законодателния акт за промишленост с нулеви нетни емисии и инициативите, определени в ЕССП и Декларацията от Порто; настоява, че е необходимо да се поддържат подходящи ресурси за сближаване, икономическа и социална конвергенция, и да се изпълняват важни политики като справедливия, екологичния и цифровия преход, както и да се даде възможност на ЕС да се справи с новите предизвикателства през следващите години;

3. счита, че при преразглеждането на МФР трябва да бъдат взети предвид редица въпроси, а именно значението на повишената гъвкавост и на наличието на достатъчно ресурси в МФР за подкрепа на устойчивия растеж и инвестициите и за ефективно справяне със социалните последици и последиците за пазара на труда от пандемията от COVID-19 и от агресивната война на Русия срещу Украйна, особено безработицата; припомня, че програмите, за които е взето решение в рамките на настоящата МФР, и техните пакети, следва да бъдат зачитани, и настоява социалните приоритети и социалните инвестиции да бъдат засилени при преразглеждането на МФР и МФР за периода след 2027 г., за да се гарантира силно и амбициозно социално измерение на бюджета на ЕС;

4. подчертава решаващата роля на фондовете и финансовите инструменти на Съюза, включително Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ) и Repower EU, за да се гарантира икономически и социално устойчиво, справедливо, приобщаващо и недискриминационно възстановяване; настоява, че Европейският социален фонд плюс (ЕСФ+) трябва да продължи да бъде основният двигател за укрепване на социалното измерение на Съюза в съответствие с принципите на Европейския стълб на социалните права; припомня, че ЕСФ+ е също основният инструмент на ЕС за подкрепа на държавите членки, хората и регионите с цел постигане на високи равнища на заетост, които да трябва да бъдат придружени с подходящи възнаграждения, достойни условия на труд, здравословна работна среда и социално осигуряване, за да бъде изградена справедлива социална закрила и да се развие квалифицирана, конкурентоспособна и устойчива работна сила, готова за прехода към екологосъобразна и цифрова икономика и за бъдещия пазар на труда, за изграждане на приобщаващи и сплотени общества, целящи изкореняване на бедността и придържане към принципите, залегнали в Европейския стълб на социалните права; поради това призовава за значително увеличен бюджет на ЕСФ+, по-специално за най-бедните в нашето общество; изтъква значението на Европейския фонд за приспособяване към глобализацията за съкратени работници (ЕФПГ), Фонда за справедлив преход (ФСП), програмата ReactEU с нейните допълнителни средства за ЕСФ+, инициативата за младежка заетост (ИМЗ) и Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица (FEAD);

5. отчита, че ЕСФ+ и МВУ трябва да допринасят за изпълнението на ЕССП, като прилагат на практика неговите принципи и интегрират социалните цели във всички съответни законодателни актове, политики и планове за изпълнение, свързани с Next Generation EU; подчертава, че следва да бъдат разпределени подходящи ресурси за актуализиране и изпълнение на плана за действие и целите на ЕССП, приети в Порто; подчертава, че МВУ изигра значителна роля за смекчаване на кризата и следва да бъде пример в случай на бъдещи кризи, и подчертава необходимостта от укрепване на системите за социално подпомагане и инвестиране в социална сигурност, достъп до здравеопазване и образование, финансово достъпно жилищно настаняване, качествена заетост, качествено обучение и социални услуги за уязвимите групи; счита, че значителна част от средствата следва да бъдат разпределени за социални инвестиции с цел укрепване на системите за социално подпомагане и инвестиране в социална сигурност, достъп до здравеопазване и образование, финансово достъпно жилищно настаняване, заетост, правосъдие и социални услуги за уязвимите групи; във връзка с това призовава Комисията да осигури подходящ персонал в подкрепа на тази задача; счита, че целите от Порто по отношение на бедността следва да бъдат допълнени на равнището на ЕС с план за действие и силна стратегия за борба срещу бедността, подкрепени от значителни инвестиции, насочени към всички аспекти на бедността, включително бедността сред работещите;

6. припомня, че младите хора бяха особено засегнати от множество кризи, що се отнася до заетостта, образованието, обучението и психическото благосъстояние; подчертава, че преразгледаната МФР трябва да даде приоритет на подкрепата за младите хора и на мерките за борба срещу младежката безработица и да укрепи съществуващите инициативи, като например подсилената Гаранция за младежта;

7. подчертава демографското положение в Съюза, произтичащо от застаряването на населението, намаляването на раждаемостта и по-високата продължителност на живота; настоява, че е необходимо да се инвестира в социална инфраструктура за справяне с демографското предизвикателство; подчертава липсата на европейски и национални отговори на въздействието на демографските промени; приветства европейската стратегия за полагане на грижи и призовава тя да получи подкрепа в МФР; призовава държавите членки да използват по най-добрия начин европейските структурни и инвестиционни фондове за инвестиции в грижи за деца и грижи за възрастни хора и други лица, нуждаещи се от грижи, чрез ЕСФ+, InvestEU и други финансови инструменти, насърчаващи социалните инвестиции;

8. приветства амбицията на Съюза да увеличи усилията си за борба срещу тревожните равнища на детска бедност и да допринесе за изкореняването на детската бедност чрез наскоро създадената Европейска гаранция за децата; отправя обаче предупреждение, че настоящите кризи изостриха и ще изострят още повече сегашното влошаващо се положение на децата, живеещи в условия на бедност или изложени на риск от бедност, и че ще имат дълготрайни последствия; отбелязва, че от създаването на гаранцията за децата държавите членки вече са инвестирали около 9 милиарда евро в нея; отново призовава за спешно увеличаване на финансирането за Европейската гаранция за децата със специален бюджет от най-малко 20 милиарда евро за периода 2021 – 2027 г. и настоява това да стане част от преразгледаната МФР[3]; освен това призовава Комисията да предостави, а държавите членки да използват пълноценно всички налични ресурси за ефективно прилагане на Гаранцията за децата, включително ЕСФ+, Помощта за възстановяване в полза на сближаването и териториите на Европа (REACT-EU) и Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ); призовава Комисията да подобри координацията между държавите от ЕС при изпълнението на плановете за действие във връзка с гаранцията за децата и да направи по-добра оценка и да интегрира въздействието на политиките на ЕС и националните политики върху положението на децата;

9. подчертава, че временната и краткосрочна гъвкавост, въведена във фондовете по политиката на сближаване чрез поредицата от предложения за Действия по линия на сближаването за бежанците в Европа (CARE), предостави помощ на държавите членки, за да се справят бързо с въздействието на войната срещу Украйна, макар и все още недостатъчно за мащаба на потребностите в някои държави членки; приветства предложението на Комисията за специален механизъм за подкрепа на Украйна за остатъка от програмирането на МФР, за да се гарантира стабилно и предвидимо финансиране в рамка, която ще подкрепи финансовата стабилност на Украйна, ще насърчи възстановяването и модернизацията ѝ, като същевременно се осъществяват ключови реформи по пътя ѝ към присъединяване;

10. счита, че са необходими допълнителни усилия за предотвратяване на безработицата и непълната заетост, произтичащи от войната, и призовава за

[3] Резолюция на Европейския парламент от 7 април 2022 г. относно закрилата от страна на ЕС на децата и младите хора, бягащи от войната в Украйна (https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0120_BG.html), и резолюция на Европейския парламент от 15 декември 2022 г. относно подобряването на многогодишната финансова рамка за периода 2021 – 2027 г.: устойчив бюджет на ЕС, адаптиран към новите предизвикателства (https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0450_BG.html)

продължаване и рефинансиране на SURE в подкрепа на схеми за работа при непълно работно време и на работниците, които биха били временно съкратени, докато социално-икономическите последици от войната продължават да оказват отрицателно въздействие върху пазара на труда; призовава за временен европейски пакет за социална устойчивост, който да координира набор от мерки и средства за укрепване на системите за социално подпомагане и за социална закрила в ЕС; подчертава, че Европейският инструмент за временна подкрепа с цел смекчаване на рисковете от безработица при извънредни обстоятелства (SURE) се доказа като успешен в борбата срещу безработицата вследствие на пандемията от COVID-19;

11. повтаря призива си Комисията да разработи архитектура на икономическо управление в ЕС, основаваща се на гъвкавост, солидарност, интеграция, социална справедливост и конвергенция, равенство между половете, висококачествени публични услуги, включително качествена и приобщаваща публична образователна система за всички, качествена заетост и устойчиво развитие;

12. призовава Комисията да разработи подходяща стратегия за интегриране на социалните цели в разходите на Съюза; счита, че би била необходима методология за социално интегриране в бюджета на Съюза, за да се гарантира, че всички финансирани от Съюза политики са в съответствие с 20те принципа, определени в Европейския стълб на социалните права, и че разходите на Съюза допринасят за европейските социални цели или поне не действат в противоречие с тези цели; призовава за засилване на участието на социалните партньори и на принципа на партньорство в разработването, изпълнението и мониторинга на МФР по отношение на защитата на правата на работниците и социалните права, запазването на заетостта, създаването на качествени работни места и справедливия преход;

13. изразява загриженост, че понастоящем възнагражденията намаляват поради инфлацията и поредица от извънредни сътресения, свързани с цените на енергията; подчертава неотложната необходимост от увеличаване на възнагражденията с цел поддържане на вътрешното търсене и приобщаващия растеж и намаляване на въздействието на двойната криза върху работниците и домакинствата; счита, че в рамките на бюджета на ЕС и МФР са необходими допълнителни усилия, за да се помогне на социалните партньори да постигнат увеличение на възнагражденията чрез тристранни рамки за изграждане на капацитет, като по този начин се ускори очакваното положително въздействие на предложената директива относно адекватните минимални работни заплати, както и бързото ѝ прилагане;

14. отново призовава Комисията да представи методология за проследяване на социалните разходи в бюджета на ЕС въз основа на ЦУР и принципите на ЕССП, както и да включи показатели за благосъстояние в набора от социални показатели и да измерва цялостното въздействие на различните фондове, инструменти и механизми, финансирани по МФР, върху подобряването на условията на труд и благосъстоянието[4]; настоява, че правилата, регламентиращи използването на

[4] Резолюция на Европейския парламент от 5 април 2022 г. относно общите насоки

средствата на ЕС, следва да бъдат съгласувани със социалните права и демократичните принципи, с ЕССП, ЦУР и основните права на работниците; счита, че от публични средства следва да се възползват единствено работодатели, които зачитат правата на работниците и приложимите условия на труд;

15. подчертава, че ЕСФ+ трябва да предоставя подходяща подкрепа за изграждане на капацитет на социалните партньори в ЕС, включително под формата на обучение, мерки за изграждане на мрежи и укрепване на социалния диалог, както и за съвместни дейности със социалните партньори и организациите на гражданското общество;

16. приветства увеличенията на InvestEU, Европейския съвет по иновациите, Фонда за иновации и Европейския фонд за отбрана, които се очаква да доведат до инвестиции в критичните технологии, обхванати от Законодателния акт за промишленост с нулеви нетни емисии, с подкрепата на STEP, и да засилят отворения стратегически суверенитет на Съюза; поради това призовава за бюджет от най-малко 102 милиона евро за създаването и функционирането на академиите за умения с нулеви нетни емисии;

17. припомня, че агенциите Eurofound, EU-OSHA, Cedefop, ETF и ЕОТ играят важна роля за предоставяне на специализирани знания на европейските институции и на държавите членки, по-специално във връзка със заетостта и социалните въпроси, и че трябва да получат необходимите финансови и човешки ресурси, за да могат да изпълняват своите променящи се задачи;

18. подчертава значението на Европейската година на уменията – 2023 г., включваща конкретни действия и политики, подкрепени с подходящо финансиране от МФР, за по-нататъшно развитие на мерки в областта на заетостта и предприемачеството.

за изготвянето на бюджета за 2023 година, раздел III – Комисия (https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0106_BG.pdf) и становище на комисията по заетост и социални въпроси за комисията по бюджети
относно общия бюджет на Европейския съюз за финансовата 2024 година – всички раздели (https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0106_BG.pdf)